

RocaJunyent Informa

Departament PBC
21 de setembre de 2023

El 19 de setembre, va entrar en vigor, amb caràcter general, el Reial decret 609/2023, d'11 de juliol de 2023, publicat el 12 de juliol, (d'ara endavant, "el Reial decret"), pel qual es crea el **Registre Central de Titularitats Reals (d'ara endavant, "RCTIR")** i **s'aprova el seu Reglament de funcionament**.

Aquest desenvolupa el que es preveu en les disposicions addicionals tercera i quarta de la Llei 10/2010, de 28 d'abril, de prevenció de blanqueig de capitals i finançament del terrorisme (d'ara endavant, "LPBC/FT"), necessari per a completar la transposició de la Cinquena Directiva anti-blanqueig del Parlament Europeu i del Consell.

L'objecte del RCTIR és centralitzar, de forma purament electrònica, la informació de titularitat real disponible actualment en diverses fonts, a més d'aquella que se li proporioni directament pels qui es troben obligats a informar (d'ara endavant, "els obligats"), i donar publicitat a aquesta amb la finalitat de protegir la integritat del sistema financer i d'altres sectors de l'activitat econòmica mitjançant la prevenció de blanqueig de capitals i finançament del terrorisme. Paral·lelament, té com a objecte garantir la interconnexió de la informació sobre titularitats reals a nivell europeu.

Amb la finalitat de centralitzar la informació ja existent, el RCTIR recollirà les dades registrades en fonts espanyoles oficials com els Registres de Fundacions, Associacions, Cooperatives, Societats Agràries de Transformació, el Col·legi de Registradors de la Propietat, Mercantils i Béns Mobles d'Espanya (a través dels

Registres Mercantils) o el Consell General del Notariat entre altres registres amb competència en matèria de recollida de dades de titulars reals.

Respecte a la informació proporcionada de manera directa, si bé fins avui ja existia l'obligació per a les societats mercantils espanyoles d'aportar la seva titularitat real a l'hora de presentar els seus Comptes Anuals, aquesta nova regulació porta amb si algunes obligacions noves d'especial transcendència que, de no ser complertes, poden implicar sancions.

Breu recordatori del concepte de titularitat rea

El concepte de titularitat real que ha de seguir-se per a reconèixer sobre qui s'haurà d'aportar informació al RCTIR és el regulat en l'article 4, 4bis i 4 ter de la LPBC/FT, sent amb caràcter general el següent:

- La persona o persones físiques que en últim terme posseeixin o controlin, directament o indirectament, un percentatge superior al 25% del capital o dels drets de vot d'una persona jurídica, o que per altres mitjans exerceixin el control, directe o indirecte, d'una persona jurídica (titular real per propietat o control).
- Quan no existeixi una persona física que posseeixi o controli, directament o indirectament, un percentatge superior al 25% del capital o dels drets de vot de la persona jurídica, o que per altres mitjans exerceixi el control, directe o indirecte, de la persona jurídica, es considerarà que exerceix aquest control l'administrador o administradors. Quan l'administrador designat fos una persona jurídica, s'entendrà que el control és exercit per la persona física nomenada per l'administrador persona jurídica (titular real assimilat).

Això amb les diferents especificitats previstes segons el tipus d'entitat (societats mercantils, fundacions, associacions, ens sense personalitat jurídica, fideïcomisos, etc). Per exemple, respecte dels fideïcomisos o altres instruments jurídics anàlegs al trust haurà d'informar-se, per considerar-se tots ells titulars reals, la identitat dels fideïcomitents, fiduciaris, protectors, beneficiaris i de qualsevol altra persona física que exerceixi en últim terme el control del fideïcomís, a través de la propietat directa o indirecta o a través d'altres mitjans. En el cas de fundacions i associacions civils tindran, generalment, la consideració de titulars reals els membres del Patronat per a les primeres i els membres de l'òrgan de representació o Junta Directiva per a les segones.

Qui han de declarar la informació sobre els seus titulars reals en aquest Registre?

Estan obligades a informar sobre els seus titulars reals:

- **Totes les persones jurídiques espanyoles¹:** societats mercantils, societats civils amb personalitat jurídica, fundacions, associacions, entitats sense fins de lucre, i tota una altra persona jurídica espanyola.

¹ Si bé el Reial decret no ho esmenta, de les Directives de la Unió Europea s'entén que haurien de ser exceptuades les societats que cotitzin en un mercat regulat i que estiguin subjectes a requisits d'informació concordes amb el Dret de la Unió o a normes internacionals equivalents que garanteixin l'adequada transparència de la informació sobre la propietat, com els regulats en la CNMV a Espanya, BAFIN a Alemanya, SEC als Estats Units, entre molts altres pertanyents a la UE o a països considerats tercers equivalents per les seves normatives de prevenció de blanqueig de capitals assimilables.

• **Les entitats o estructures sense personalitat jurídica que:**

- **Tinguin la seu de la seva adreça efectiva o la seva principal activitat a Espanya, o estiguin administrades o gestionades per persones físiques o jurídiques residents o establertes a Espanya.**

ó

- **Les entitats o estructures sense personalitat jurídica com els fideïcomisos tipus trust i entitats o estructures sense personalitat jurídica anàlogues als trust** que, no sent gestionades o administrades des d'Espanya o un altre Estat de la Unió Europea, i no estant registrades per un altre Estat de la Unió Europea, **pretenguin establir relacions de negoci, realitzar operacions ocasionals o adquirir béns immobles a Espanya**, havent de declarar per mitjans electrònics al RCTIR abans de començar aquestes operacions. Per a aquests subjectes existirà una secció especial dins del RCTIR.

Quant a la responsabilitat de la declaració de les societats mercantils recaurà en els òrgans d'administració de cada entitat mitjançant la presentació de la declaració de titularitat real en els Comptes Anuals, com es fa en l'actualitat. Addicionalment, la Direcció General de Seguretat Jurídica i Fe Pública podrà aprovar un nou model de fulla per a la declaració de titularitat real.

La mateixa responsabilitat semblaria exigible als òrgans d'administració de la resta de persones jurídiques espanyoles, si bé el Reial decret no l'especifica.

Per part seva, en els fideïcomisos aquesta responsabilitat de realitzar la declaració correspon al fiduciari i gestor del fideïcomís i, en defecte d'això, al fideïcomitent; i finalment als beneficiaris. Mentre que, respecte als fons, aquesta obligació recaurà sobre la seva societat gestora.

Quina informació s'ha de declarar sobre els titulars reals?

Les dades de titulars reals que s'han de declarar són:

- a) Nom.
- b) Cognoms.
- c) Data de naixement.
- d) Tipus i número de document identificatiu (en el cas de nacionals espanyols o residents a Espanya s'inclourà sempre el document expedit a Espanya).
- e) País d'expedició del document identificatiu, en cas de no utilitzar-se el Document Nacional d'Identitat o la targeta de resident a Espanya.
- f) País de residència.
- g) Nacionalitat.
- h) Criteri que qualifica a aquesta persona com a titular real.
- i) En cas de titularitats reals per propietat directa o indirecta d'accions o drets de vot, percentatge de participació, amb inclusió, en el cas de propietat indirecta, de la

informació sobre les persones jurídiques interposades i la seva participació en cadascuna d'elles. (No aplicable a fideïcomisos com el trust i altres instruments jurídics anàlegs)

j) Una adreça de correu electrònic vàlida, a l'efecte de l'enviament de possibles notificacions per mitjans electrònics.

D'aquesta manera, pot apreciar-se que totes les dades requerides són els que actualment s'han d'indicar en presentar Comptes Anuals per a les societats mercantils obligades a això, amb l'additiu que ara aquestes dades hauran de mantenir-se actualitzats i que s'agrega l'obligació d'aportar una adreça de correu electrònic dels titulars reals, a l'efecte de que el RCTIR pugui informar als mateixos de les dades que es troben registrats.

Sent que fins a l'entrada en vigor del Reial decret no existia obligació d'aportar aquest correu electrònic, les societats mercantils hauran de completar aquesta informació que manca. No queda clar en el Reial decret si aquesta informació a completar serà requerida pel registre mercantil a l'obligat, si no, com a mínim quan aquest comuniqui un canvi de titular real, o en tot cas en la declaració anual de gener que després es comentarà, podrà completar la informació que manca bé al Registre Mercantil bé al RCTIR.

Des de l'entrada en vigor del Reial decret existeixen a més nous ens obligats a informar sobre els titulars reals.

Adicionalment, respecte al propi obligat informant, s'hauran de facilitar aquelles dades identificatives que es considerin necessaris pel registre d'inscripció, en particular: la raó social o, en el cas d'entitat o estructura sense personalitat jurídica, el seu nom; EUID (identificador únic europeu), Número d'Identificació Fiscal, o, en la seva absència, número de registre de l'entitat; forma jurídica de l'entitat; nacionalitat; i domicili social, i/o documentació justificativa.

Quins terminis s'estableixen i on s'ha de presentar la informació? Algunes contradiccions detectades

- Declaració de Comptes Anuals de les societats mercantils

Termini: un mes des de la seva aprovació -segons Llei de Societats de Capital-

On: Registre Mercantil

La presentació de Comptes Anuals amb el formulari d'identificació del titular real s'haurà de realitzar com es fa en l'actualitat, seguint els terminis que estableix la Llei de Societats de Capital i ajustat el seu format a l'Ordre JUS/616/2022, de 30 de juny, per la qual s'aproven els nous models per a la presentació en el Registre Mercantil dels comptes anuals dels subjectes obligats a la seva publicació.

- Canvis de titularitat real en societats mercantils:

Termini: 10 dies a comptar des del següent al fet que tingui coneixement del canvi.

On: Registre Mercantil

El Reial decret afegeix que en el cas que es produeixin canvis en la titularitat real, les societats mercantils hauran d'informar aquests canvis al Registre Mercantil en el termini de 10 dies a comptar des del següent al fet que tingui coneixement del canvi.

- Traspàs de dades entre el Registre Central de Titularitats Reals i els diferents registres de persones jurídiques:

Termini: 9 mesos a comptar des de l'endemà de la seva publicació

On: RCTIR

El Reial decret estableix que el Ministeri de Justícia incorporarà al RCTIR les dades dels obligats que es trobin en altres registres i bases de dades (Registres de Fundacions, Associacions, Cooperatives, Registres Mercantils, etc), atorgant a tals efectes, un termini màxim de **nou mesos** a comptar des de l'endemà de la publicació del Reial decret (13 de juliol de 2023- finalitzant el termini, per tant, el 13 d'abril de 2024-), i sent a partir del primer enviament obligatori realitzar actualitzacions de manera diària, de les altes i variacions que s'hagin produït.

- Declaració complementària a les dades en registres:

Termini: dos mesos des de l'entrada en vigor del Reial decret

On: RCTIR

Paral·lelament, en el que concerneix als obligats **que no presentin Comptes Anuals al Registre Mercantil**, s'estableix que, en el cas que les dades de titularitat real que subministren els diferents registres no siguin tots els previstos en el Reglament del Reial decret, els obligats hauran de completar-los per mitjans electrònics al RCTIR en el termini de **dos mesos** des de l'entrada en vigor del Reial decret (19 de setembre de 2023) mitjançant una **declaració complementària**.

Com es pot apreciar, resulta difícil d'entendre com es podrà saber, abans del termini de dos mesos que es té per a complir (i no del de 9 mesos), si la informació aportada amb anterioritat als registres en matèria de dades de titulars reals va ser completa i ajustada al Reial decret, o si, per contra, requereix ser completada. És a dir, una entitat amb personalitat jurídica que tingui constància de la informació que consti en algun d'aquells registres ho sabrà amb claredat, també qui no hagi subministrat la informació relativa a titulars reals davant cap registre ni base de dades, però i aquelles que no tenen el coneixement exacte de si es compta amb tota la informació necessària? Hauran d'esperar que es compleixin els 9 mesos, i a rebre en el seu cas un possible requeriment del RCTIR per a completar la informació, o bé hauran incomplert per haver-se superat els dos mesos? En tot cas sembla una posició prudent, fins que no quedi això aclarit, que els qui haguessin aportat la informació al seu Registre corresponent, però desconeguin si la informació aportada va ser completa i ajustada al Reial decret, aportin en el termini de **dos mesos** la informació que es requereix en el RCTIR.

El que si queda clar en la normativa és que, una vegada facilitats al RCTIR -en el termini de 9 mesos - les dades que recullen els diferents registres, si s'apreciés que existeixen discrepàncies o contradiccions entre les dades que van subministrar, el RCTIR informarà aquest registre, qui haurà de comunicar tal extrem a l'obligat a declarar la seva titularitat real i requerir-la perquè, en el termini de deu dies ratifiqui les dades que consten o efectui una nova declaració de titularitat real.

- Subjectes obligats a informar que no hagin declarat la seva titularitat real en cap registre amb competència:

Termini: 1 mes des de la seva constitució i en el cas de fideïcomisos tipus trust o anàlegs, 1 mes des que tingui l'obligació, i 10 dies per a informar canvis.

2 mesos fideïcomisos tipus trust o anàlegs ja existents.

On: RCTIR

Un altre termini important que s'estableix és el que tenen tots els obligats que no hagin declarat la seva titularitat real a través del Registre Mercantil en els seus Comptes Anuals, o els Registres de Fundacions, Associacions, de Cooperatives o altres on estiguessin inscrites, els qui hauran de declarar per mitjans electrònics al RCTIR la informació sobre la seva titularitat real, en el termini màxim d'un mes des de la seva constitució. Curiosament, no s'aclareix en la normativa el termini que tindran els obligats (que no siguin fideïcomisos tipus trust o anàlegs) que, ja existint, no hagin declarat la seva titularitat real en cap registre. Sembla prudent que, davant la inexistència d'especificació en aquest sentit en el Reial decret, es realitzi la declaració en el mateix termini d'un mes que tenen les que es constitueixin o, com a màxim, en el termini de dos mesos que s'estableix per a les declaracions complementàries.

Respecte als fideïcomisos tipus trust i entitats o estructures sense personalitat jurídica anàlogues als trust que es constitueixin, s'estableix el termini màxim d'**un mes** des que tinguin l'obligació d'identificar als titulars reals, i posteriorment també actualitzar les dades en el termini màxim de **deu dies** quan es produeixin canvis en la titularitat real, i quant a les ja existents, s'estableix un termini màxim de **dos mesos** des de l'entrada en vigor del Reial decret per a realitzar una primera declaració al RCTIR.

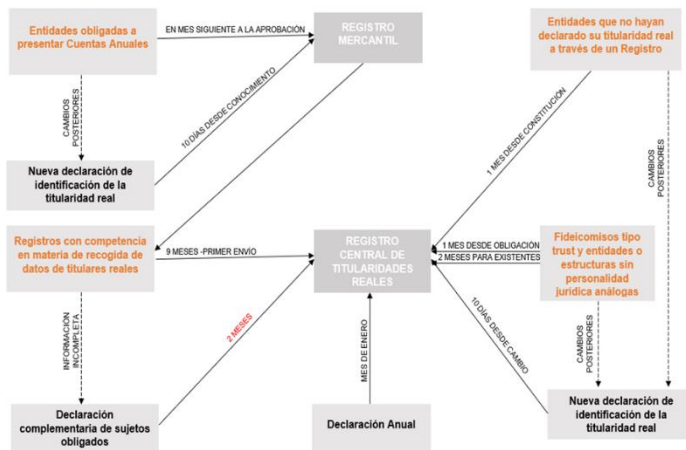
- Declaració anual en tots els casos:

Termini: el mes de gener

On: RCTIR o Registre Mercantil quan escaigui?

Finalment, en tots els casos, s'haurà de realitzar una **declaració anual per mitjans electrònics el mes de gener**, i en el cas que no s'hagin produït canvis en la titularitat real s'haurà de realitzar una **declaració confirmant aquest extrem**. No s'estableix amb exactitud si aquesta declaració ha de fer-se sempre en RCTIR per a tots els obligats, o bé els qui presenten Comptes Anuals ho poden fer en el Registre Mercantil.

A manera d'esquema:

Quines conseqüències porta incomplir amb l'obligació d'identificació i informació al Registre Central de Titularitats Reals?

L'incompliment de l'obligació d'identificació i informació al Registre Central de Titulars Reals determinarà el tancament registral previst en l'article 378 del Reglament del Registre Mercantil pel qual, transcorregut un any des de la data del tancament de l'exercici social sense que s'hagi complert amb l'obligació, el Registrador Mercantil no inscriurà cap document presentat amb posterioritat a aquella data.

Adicionalment, el Reial decret llei 5/2023, de 28 de juny ha inclòs un nou apartat en la Disposició Addicional Tercera de la LPBC/FT perquè tal incompliment constitueixi infracció administrativa, la gravetat de la qual serà determinada pel Ministeri de Justícia, qui també establirà les possibles sancions, el procediment sancionador i la competència per a l'exercici de la potestat sancionadora. És a dir, si bé actualment no hi ha altres sancions regulades, la LPBC/FT faculta al Ministeri de Justícia per a establir les que consideri procedents.

Qui pot accedir a les dades d'aquest Registre?

- Les autoritats amb competències de prevenció, detecció, recerca i enjudiciament dels delictes de finançament del terrorisme, blanqueig de capitals i els seus delictes precedents, tant nacionals com d'altres Estats membres de la Unió Europea, tindran accés de manera gratuïta i sense restricció.
- Els subjectes obligats de la LPBC/FT, tindran accés a la informació vigent continguda en el Registre Central i recaptaran certificació electrònica del Registre o un extracte d'aquest per al compliment de les seves obligacions en matèria d'identificació del titular real, per al que hauran d'expressar la causa de les consultes.
- Les persones o organitzacions que puguin demostrar un interès legítim en el seu coneixement, encara que tindran accés a dades de forma més limitada. Es presumirà acreditat l'interès legítim en el coneixement de la informació relativa a la titularitat real quan es tracti de mitjans de comunicació o d'organitzacions de la societat civil que presenten relació amb la prevenció i la lluita contra el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme.

Amb excepció de les autoritats públiques, notaris i registradors i els seus òrgans centralitzats de prevenció, els accessos a la informació per la resta dels subjectes al RCTIR requeriran el previ pagament d'una taxa que cobreixi els costos administratius, la qual determinarà el Ministeri de Justícia. Fins que no sigui determinat aquest cost, l'accés serà gratuït per a tots els que tinguin interès legítim.

Breu esment a la Protecció de Dades Personals

El Ministeri de Justícia, a través de la Direcció General de Seguretat Jurídica i Fe Pública, es constitueix com a responsable del tractament de dades del RCTIR.

Si bé s'informarà per mitjans electrònics a les persones físiques interessades sobre les dades de si mateixos que fossin informats de manera directa al RCTIR, permetent-li exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació, oposició, limitació del tractament, portabilitat i no ser subjecte a decisions automatitzades i de supressió, no serà necessari el seu consentiment per al tractament de les seves dades.

Així mateix, es prohibeix la cessió a tercers de les dades obtingudes sense indicació de la font, i la seva comercialització només podrà realitzar-se si té com a finalitat la prevenció del blanqueig de capitals i del finançament del terrorisme.

Per part seva, les persones físiques titulars reals podran sol·licitar, amb la seva pertinent justificació, la restricció d'accés a les seves dades (a persones i organitzacions amb interès legítim, però no així a autoritats públiques i subjectes obligats de la LPBC/FT) quan signifiquin un risc desproporcionat, o a un risc de frau, segrest, extorsió, assetjament, violència o intimidació, o altres d'anàloga gravetat, o quan es tracti d'un menor d'edat o persona amb la capacitat limitada o subjecta a especials mesures de protecció. El RCTIR haurà de resoldre la sol·licitud en el termini de 6 mesos, sent el seu silenci desestimatori. La resolució denegatòria podrà ser recorreguda en alçada davant l'òrgan superior jeràrquic, sent les seves resolucions les que posin fi a la via administrativa.

De qualsevol forma, hauran de tenir-se presents les previsions en matèria de protecció de dades de caràcter personal de la LPBC/FT, així com les altres previsions normatives aplicables en matèria de protecció de dades.

Quan entra en vigor?

L'entrada en vigor del Reial decret es va establir el 19 de setembre de 2023, amb dues excepcions:

- o el traspàs de dades entre el RCTIR i els diferents registres de persones jurídiques va entrar en vigor l'endemà de la publicació d'aquest, és a dir el dia 13 de juliol de 2023;
- i l'accés a la informació relativa en titular real quan qui vulgui accedir sigui una persona o organització (no ens de l'administració, ni subjectes obligats a la LPBC/*FT) que pugui demostrar un interès legítim, l'entrada en vigor del qual és el dia 19 d'octubre de 2023. Aquest últim punt té al seu torn una altra excepció que és la d'acreditació en el RCTIR pels mitjans de comunicació o organitzacions de la societat civil que presenten relació amb la prevenció i la lluita contra el blanqueig de capitals i el finançament del terrorisme de la seva condició de tals, a l'efecte de la presumpció d'interès legítim en l'accés a la informació. Per a aquest col·lectiu també entrarà en vigor el 19 de setembre de 2023.

Així mateix, el Reial decret estableix que, fins que no es completi el primer bolcat de dades dels diferents registres (el termini dels quals venç el 13 d'abril de 2024) els autoritzats a accedir al RCTIR podran obtenir la informació dels titulars reals acudint directament als diferents registres i bases de dades conforme a la seva normativa específica.